

Kursplan

för kurs på grundnivå

Specialpedagogik och kommunikation II
Special Education and Communication II

30.0 Högskolepoäng
30.0 ECTS credits

Kurskod:	UQ115F
Gäller från:	HT 2008
Fastställt:	2007-07-03
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Ämne	Specialpedagogik

Beslut

Kursen ges som fristående kurs i ämnet specialpedagogik.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd av prefekten 2008–07–03.

Kursplanen är giltig fr.o.m. termin H08.

Beslut om upphävande är fattat av institutionsstyrelsen vid specialpedagogiska institutionen den 2020-12-08.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Läro-, förskolläro- eller fritidspedagogexamen. Eller annan högskoleexamen om minst 80 högskolepoäng samt genomfört delexamination och fältstudier i moment 2 i Specialpedagogik och kommunikation I (I1049F) eller Funktionshinder, delaktighet och lärande (I1084B). Som motsvarande bedöms specialpedagogisk inriktning i läroprogrammet, specialläroexamen, specialpedagogexamen eller antagen till mist godkänt resultat från specialpedagogiska programmet 1-20 poäng.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
DK11	Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter - undervisning	7.5
DK12	Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
DK13	Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
DK14	Utvecklingsstörning - utvecklingsplaner	7.5

Kursens innehåll

Kursen syftar till att utveckla kunskaper om komplexiteten i kunskapsprocesser hos barn och ungdomar i olika skolämnen och i olika pedagogiska situationer.

Inom ramen för fältstudier ska studenten få möjlighet att omsätta teoretiska kunskaper till praktisk pedagogik. I delkurserna ingår orientering om specialpedagogisk metodik och andra stödinsatser för att hjälpa och stödja barn och ungdomar i deras kunskapsutveckling och sociala utveckling. Specialpedagogiska tillämpningar knyts till aktuell forskning inom området.

Delkurs 1: Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter – undervisning, 7,5 hp

- Konkret och abstrakt tänkande.
- Samarbetsinläring tillsammans med elever från särskolan.
- Förutsättningar för kommunikation i helhetsperspektiv.
- Konsekvenser av olika skolformer.

Delkurs 2: Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar.
- Läsande och skrivande i olika situationer och olika skolämnen.
- Analysverktyg.
- Handlingsprogram.

Delkurs 3: Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Matematikdidaktik med fokus på basfärdigheter och begreppsbildning.
- Matematik och språk.
- Arbetsätt och arbetsformer för att förebygga matematiksvårigheter och utveckla elevers matematikkompetens.
- Analys och bedömning av matematikkunnande matematiksvårigheter – orsaker, definitioner, tecken på svårigheter.

Delkurs 4: Utvecklingsstörning – utvecklingsplaner, 7,5 hp

- Analys av läro- och kursplaner.
- Stödåtgärder ur individ-, grupp- och organisationsperspektiv.
- Förhållningssätt, arbetsätt och samverkan.
- Åtgärdsprogram och andra planer.
- Att mötas i samtal.

Förväntade studieresultat

Efter att ha genomgått delkurs 1 ska studenten kunna:

- utifrån aktuella styrdokument avgöra vilka elever som har rätt att mottagas i särskola samt hur utrednings- och beslutsförfarande genomförs,
- genomföra och analysera en kartläggning av kommunikation hos en elev som har en utvecklingsstörning och/eller kommunikativa svårigheter.

Efter att ha genomgått delkurs 2 ska studenten kunna:

- analysera teorier inom läs- och skrivinläring, göra jämförelser mellan teorierna samt bedöma deras tillämpbarhet för elever med såväl utvecklingsstörning eller inlärningssvårigheter,
- förklara och analysera hur läs- och skrivproblematik kan uppstå och hur den kan förebyggas,
- tillämpa olika förhållningssätt i relation till elever med läs- och skrivsvårigheter i en beskriven undervisningssituation.

Efter att ha genomgått delkurs 3 ska studenten kunna:

- i relation till litteratur analysera teorier inom matematiken, göra jämförelser mellan teorierna samt bedöma deras tillämpbarhet för elever med såväl komplicerad inläring som utvecklingsstörning,
- planera, genomföra och analysera undervisning som främjar matematikutveckling för elever som har såväl komplicerad inläring som utvecklingsstörning.

Efter att ha genomgått delkurs 4 ska studenten kunna:

- genom åtgärdsprogram/ individuella utvecklingsplaner beskriva olika sätt att förebygga och åtgärda skolsvårigheter för elever som har såväl komplicerad inläring som utvecklingsstörning,
- analysera konsekvenser av skolform utifrån kursplanemål och läroplansmål,
- genomföra professionella samtal tillsammans med elever och deras vårdnadshavare.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, workshops utifrån fallbeskrivningar, muntliga och skriftliga redovisningar av arbeten enskilt och i grupp.

I kursen ingår att studenten läser, diskuterar och analyserar innehållet i egna och andras texter och i skrift formulerar reflektioner i anslutning till kurslitteratur och seminariediskussioner.

Kursens teoretiska avsnitt bearbetas i relation till den studerandes egen undervisningspraktik.

Under kursens gång ges studenterna möjlighet att påverka kursens arbetsätt. En utvärdering sker i slutet av kursen.

Kunskapskontroll och examination

Delkurs 1 examineras genom en individuell uppgift som redovisas skriftlig och muntligt.

Delkurs 2 och 3 examineras genom en individuell uppgift kring en elevs möjligheter och hinder för läs- och skrivutveckling respektive matematikutveckling. Uppgiften redovisas skriftlig och muntligt.

Delkurs 4 examineras genom en tillämpningsuppgift av alla fyra delkurserna i form av kartläggning, individuell utvecklingsplan eller ett åtgärdsprogram samt en tillhörande rapport.

Betygsättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt

B = Mycket bra

C = Bra

D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt

Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser samt:

- närvaro vid såväl campusföreläsningar som nätbaserade aktiviteter,
- genomförda fältarbeten samt grupprapporter.

Kurslitteratur

Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter □ undervisning, 7,5 hp

Blom, A. (2003). *Under rådande förhållanden: Att undervisa särskoleelever □ nio lärare berättar*.

Stockholm: FoU-enheten, Socialtjänstförvaltningen Stockholm stad, FoU-rapport 2003:3. (104 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):

<http://www.sot.stockholm.se/fou/rapporter/FoUrapp03-3.htm>

Doverborg, E. & Pramling-Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar: metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber. (88 s).

Greenspan, S. (1999). What is meant by mental retardation? *International Review of Psychiatry*, 11, 6□18. (12 s).

Göransson, K. (2004). *Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Stiftelsen ALA. (235 s).

Heister Trygg, B. (red.) (1998). *Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) : I teori och praktik*. Malmö: Handikappinstitutet. (214 s).

Iwarsson, P. (2007). *Samtal med barn och ungdomar. Erfarenheter från arbetet på BRIS*. Stockholm: Gothia förlag. (162 s).

Putnam, J-A. (1999). *Cooperative learning and strategies for inclusion: Celebrating diversity in the Classroom*. Baltimore: Brookes (Kap. 2). (25 s).

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. (1998). *Samarbetsinlärning*. Stockholm: Runa Förlag. (192 s).

Skolverket (SKOLFS 2001:23). *Rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan. Allmänna råd med kommentarer*. Stockholm: Skolverket. (45 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):

<http://www.skolverket.se/publikationer/>

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Bodrova, E. & Leong, D. J. (2007). *Tools of the Mind*. Columbus, Ohio: Merrill, an imprint of Prentice Hall. (208 s).

Fast, C. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*.

Uppsala: Uppsala universitet. (237 s).

Lundberg, I. & Herrlin, K. (2005). *God läsutveckling, Kartläggning och övningar*. Stockholm: Natur och kultur. (72 s).

Myrberg, M. (2002). *Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. En forskningsöversikt*. Stockholm: Skolverket. (74 s).

Skolverket (2003). *Att läsa och skriva. En kunskapsöversikt baserat på forskning och dokumenterad erfarenhet*. (s 72-120). (48 s).

Skolverket (2002). *Språket lyfter*. Stockholm: Skolverket. (20 s).

Valbar litteratur

Litteratur om ca. 1000 sidor väljs.

Alexandersson, M., Linderöth, J. & Lindö, R. (2001). *Bland barn och datorer. Lärandets villkor i mötet med nya medier*. Lund: Studentlitteratur. (s 62-98). (37 s).

Andersson, B., Belfrage, L. & Sjölund, E. (2006). *Smart start vid lässvårigheter och dyslexi*. Stockholm: Natur & Kultur. (64 s).

Bergman, P. & Sjöqvist, L. (1992). *Två flugor i en smäll*. Stockholm: Almqvist & Wiksell. (109 s).

Bergöö, K., Jönsson, K. & Nilsson, J. (1997). *Skrivutveckling och undervisning*. Lund: Studentlitteratur. (198 s).

Björk, M. & Liberg, C. (1996). *Vägar in i skriftspråket*. Stockholm: Natur och Kultur. (166 s).

Blomqvist, C. & Wood, A. (2006). *Läs och skriv - Undervisning som fungerar. Intervjuer med lärare*. Stockholm: Natur och Kultur. (155 s).

Clay, Marie M. (1991). *Becoming Literate*. London: Heineman. (345 s).

Dominkovic, K. (1996). *Lässvårigheter i ett helhetsperspektiv*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för specialpedagogik. (143 s).

Dominkovic, K., Eriksson, Y. & Fellenius, K. (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur. (170 s).

Doverborg, E., Österberg, K. & Pramling, I. (1985). *Att förstå barns tankar*. Stockholm: Liber. (213 s).

Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur. (358 s).

Eriksen-Hagtvat, B. & Pålssdöttir, H. (1992). *Lek med språket*. Stockholm: Natur och Kultur. (268 s).

Graves, D. (1994). *Att undersöka världen*. Göteborg: Daidalos. (119 s).

Graves, D. (1994). *Skriv- och läsbefruktning*. Göteborg: Daidalos. (78 s).

Hoel, T. (2001). *Skriva och samtala*. Lund: Studentlitteratur. (Valda delar om ca. 100 s).

Høien, T. & Lundberg, I. (1999). *Dyslexi. Från teori till praktik*. Stockholm: Natur och Kultur. (285 s).

Lundberg, I. (2006). *Alla kan lära sig läsa och skriva*. Stockholm: Natur & Kultur. (48 s).

Molloy, G. (1996). *Reflekterande läsning och skrivning*. Lund: Studentlitteratur. (317 s).

Nauclér, K. (red.) (2001). *Symposium 2000 - ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: S 139-146
Listiga räven ur Cummins perspektiv. Barnboksfiguren betraktad ur ett andraspråksperspektiv på lärande s 117-121. Nationellt centrum för Sfi och svenska som andra språk.

Ozanne, B. (1996). *Running Records - en metod att systematiskt följa barns läsutveckling. Specialpedagogisk bulletin Nr 5*. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för specialpedagogik. (43 s).

Pehrsson, A. & Sahlström, E. (1999). Kartläggning av läsning och skrivning ur ett deltagarperspektiv. *Specialpedagogiska rapporter*. Nr 14. Göteborgs universitet: Institutionen för specialpedagogik. (129 s).

Reichenberg, M. (2000). *Röst och kausalitet i lärobokstexter: en studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Göteborgs Universitet: Acta Universitatis Gothoburgensis. Göteborg Studies in Educational Sciences. (287 s).

Snow, C. E., Burns, S. & Griffin, P. (Eds.) (1998). *Preventing Reading Difficulties*. Washington D. C.: National Academy Press. (432 s).

Skolverket (2007). *Nationella Prov, år 5 och 9*. Stockholm: Skolverket. (40 s).

Sundblad, B., Rudqvist, M. & Allard, B. (2001). *Nya LUS-boken - En bok om läsutveckling*. Stockholm: Bonniers Förlag. (175 s).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur. (173 s).

Löwing, M. & Kilborn, W. (2002). *Baskunskaper i matematik*. Lund: Studentlitteratur. (372 s).

Magne, O. (1999). Den nya specialpedagogiken i matematik □ En utmaning i läroplanstänkande. *Pedagogisk-psykologiska problem, Nr 655*. Malmö: Malmö Högskola, Institutionen för pedagogik. (72 s).

Malmer, G. (1999). *Bra matematik för alla - nödvändig för elever med inlärningssvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (239 s).

Skolverket (2001). *Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6*. Stockholm: Skolverket. (44 s).

Alternativt: Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för skolåren 6-9*. Stockholm: Skolverket. (61 s).

Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för grundskolan. Komplettering till □Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6□*. Stockholm: Skolverket. (19 s).

Sterner, G. & Lundberg, I. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik*. Göteborg: NCM rapport nr 2002:2. (108 s).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Utvecklingsstörning □ utvecklingsplaner, 7,5 hp

Andersson, F. (2007). *Att utmana erfarenheter*. Stockholm: Stockhols universitet. (50 s).

Andreasson, I. (2007). *Elevplanen som text - om identitet, genus, makt och styrning i skolans elevdokumentation*. Göteborg: Göteborgs Universitetet: Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg studies in educational sciences 259. (186 s).

Fred, G. (2005). *Handbok i föräldrasamtal*. Stockholm: Mareld. (128 s).

Skolverket (SKOLFS 2008:25). *Allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram*. Stockholm: Skolverket. (28 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):
<http://www.skolverket.se/publikationer/>

Skolverket (2003). *Kartläggning av åtgärdsprogram och särskilt stöd i grundskolan*. Stockholm: Skolverket. (96 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):
<http://www.skolverket.se/publikationer/>

Skolverket (2005). *Allmänna råd och kommentarer Den individuella utvecklingsplanen*. Stockholm: Skolverket. (20 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):
<http://www.skolverket.se/publikationer/>

Göransson, K. (2004). *Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Stiftelsen ALA. (s 119□235). (116 s).